

- Slovnica načel in parametrov

- Univerzalno slovnico bi se lahko pojasnilo kot sistem načel in parametrov. Razlika med jeziki je torej le v tem, kako so posamični parametri nastavljeni. Ko se jezika učimo kot otroci, si moramo nastaviti parametre, čim si jih nastavimo, jezik znamo. Človekovo jezikovno zmožnost si lahko predstavljamo kot veliko ploščo s stikali. V procesu učenja jezika ta stikala počasi odpiramo oziroma pustimo zaprta (kakor pač veleva posamezen jezik). Načela predstavljajo nespremenljive povezave v škatli s stikali oz. sam obstoj posamičnih stikal. Stikala pa so parametri.
 - o Nekaj načel, ki so skupna vsem naravnim človeškim jezikom:
 - **Načelo utemeljenosti/celotne interpretacije (Full interpretation)**
 - Vsak izraz skladenjske razčlenbe mora biti utemeljen /Ne moremo prosto dodajati skladenjskih elementov
 - **Razvijalno načelo (Projection principle)**
 - Lastnosti jedra besedne zveze se prenesejo na besedno zvezo
 - **Razširjeno besednozvezno razvijalno načelo (= EPP – extended projection principle)**
 - Vsi stavki imajo osebek.
 - o To načelo se morda zdi kontraverzno, saj v slovenščini nimamo vedno izraženega osebk. Skupaj s tem načelom gre še parameter o opustnosti osebk.
 - **Udeležensko načelo (Theta Criterion)**
 - Vsakemu argumentu je pripisana ena sama udeleženska vloga, vsaka udeleženska vloga je pripisana enemu samemu argumentu.
 - o Parametri so tiste lastnosti po katerih se NČJ razlikujejo med seboj
 - **Usmerjenost jedra** – dopolnilo je levo ali desno od jedra
 - Indoevropski jeziki imajo po večini jedro na levi, dopolnilo jedra pa na desni
 - Japonščina in korejščina imata dopolnilo na levi strani jedra
 - o tudi italijanski znakovni jezik (LIS) ima tako usmeritev
- *Slovenščina* ima jedra besednih zvez na levi (dopolnila so desno od jedra).
 - o predložne zveze imajo predloge na levi [pri [domači hiši]]
 - o glagol je najobičajnejše levo od glavnega predmeta [berem knjigo]
 - o samostalnik je levo od oziralnega stavka [umetnik, [ki riše]]
 - o in levo od samostalniškega dopolnila [knjigo [o partizanu Petru]]
- *Japonščina* ima jedra besednih zvez na desni:
 - o predložne zveze so vse s postpozicijami gakkoo-e | hashi- de
 - o glagol je vedno na koncu stavka šola v | palčke-z
 - o samostalnik na koncu samostalniške zveze Taro-wa hon-o yomu
Taro-top knjiga-tož bere
e-o kaita gaka
slika riše umetnik
'umetnik, ki riše sliko'

- **Parameter o opustnosti osebka** (dopolnjuje zgornje načelo EPP) (P_U^2) Opustnost osebka jeziki z opustnim osebkom
Jeziki brez opustnega osebka
- Osebek je definiran kot tista besedna zveza, ki se nahaja v določilu zveze s časovno morfologijo. Tak osebek se nahaja v vsakem stavku.
 - Stavki je v bistvu predikacija, se pravi predikat oz. neka lastnost (zelo široko razumljeno) in nosilec te lastnosti.
- Niso pa vsi osebki vršilci. V stavkih *Knjiga pada.*, *Knjiga je dobra.* in *Most se gradi.* osebek oziroma nosilec osrednje lastnosti stavka ni vršilec saj v nobenem od teh primerov niti ne gre za živega akterja.
- Nadalje niso nujno vse osrednje samostalniške zveze tudi osebki. Naprimer v stavkih *Janezu se pleše.*, *Petra zebe.* in *Mete ni v sobi.* osrednja samostalniška zveza izraža doživljajca ne pa vršilca.
- O teh stvareh več, ko se bomo pogovarjali konkretno o osebku.
- Podobnih parametrov, kot je zgornji *Opustnost osebka*, je veliko. Gianollo, Guardiano in Longobardi (2004) predlagajo 49 parametrov za opis medjezikovnih razlik zgradbe samostalniške zveze. Naprimer:
 - “Parameter: certain languages refer to individuals (Romance,...) by overtly associating the lexical content of nouns to Person (strong Person), others (English,...) do not (weak Person)” (Longobardi 2006)
 - Nekateri jeziki (romanski jeziki ...) nanašanje na ljudi izražajo s površinskim navezovanjem leksikalne vsebine samostalnikov z osebo (močna oznaka osebe), drugi (angleščina ...) pa tega ne delajo (šibka oznaka osebe).

Gianollo, Chiara, Cristina Guardiano, Giuseppe Longobardi (2004) Historical Implications of a Formal Theory of Syntactic Variation, ms. Università di Trieste-Pisa-Modena & Reggio E., in press in Stephen Anderson and Dianne Jonas (eds.) Proceedings of DIGS VIII.

Longobardi, Giuseppe (2006) “Reference to Individuals, Person, and the Variety of Mapping Parameters”. To appear in A. Klinge and H. Müller (eds.) *Proceedings of the Copenhagen Symposium on Determination*